මධුපිණ්ඩික සූත්‍රය

ගැටුමේ මූලය සහ සංජානනයේ ස්වභාවය පිළිබඳ බුදු වදනක්.

මජ්ඣිම නිකාය 18

NotebookLM

ආරම්භය: කපිලවස්තු පුරයෙහි මහා වනය

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කපිලවස්තු නුවර නිග්‍රෝධාරාමයේ සිට පිඬුසිඟා වැළඳීමෙන් පසු, දවල් කාලය ගතකිරීම සඳහා මහා වනයේ බෙලි ගසක් සෙවණේ වැඩ සිටියහ.

ඒ අවස්ථාවේ, ව්‍යායාම පිණිස ඇවිදිමින් සිටි දණ්ඩපාණී නම් ශාක්‍ය වංශිකයා උන්වහන්සේ වෙත පැමිණියේය.

NotebookLM

අභියෝගාත්මක පැනය

“මේ ශ්‍රමණයන් වහන්සේ මොන වගේ මතයක් දරණ කෙනෙක්මාන වගේ දෙයක් කියන කෙනෙක්ද?”

(Ascetic, what is your doctrine? What do you proclaim?)

NotebookLM

ගැටුම් රහිත දහම

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ පිළිතුරු දුන් සේක:
“ආයුෂ්මතුනි, මම දරණ මතය නම්, දෙවියන් සහිත ලෝකයේ **කා සමගවත් වාද නොකර** සිටීමයි.
කාමයන්ගෙන් වෙන්ව, **සැක සංකා සිඳ දමා**, සැම භවයක් ගැනම තණ්හාව නැතිව, හ, හඳුනාගන්නා කිසිවකින් කෙලෙස් නොහැදෙන අයුරින් වාසය කිරීමයි.”

මෙය ඇසූ දණ්ඩපාණී ශාක්‍යයා, හිස වනමින්, දිව හිඟර දමා, නළලේ රැළි නංවමින්, තම හැරමිටියට බර දී පිටව ගියේය.

NotebookLM

භික්ෂූන් හමුවේ වූ ප්‍රහේලිකාව

සවස් වරුවේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දණ්ඩපාණී සමග වූ හමුවීම භික්ෂූන්ට විස්තර කළහ. ඉන්පසු, එහි ගැඹුරු අරුත පහදා නොදී, උන්වහන්සේ තම කුටියට වැඩම කළහ.

සංක්ෂේපයෙන් වදාළ මේ ධර්මයේ විස්තරාර්ථය කුමක්ද?

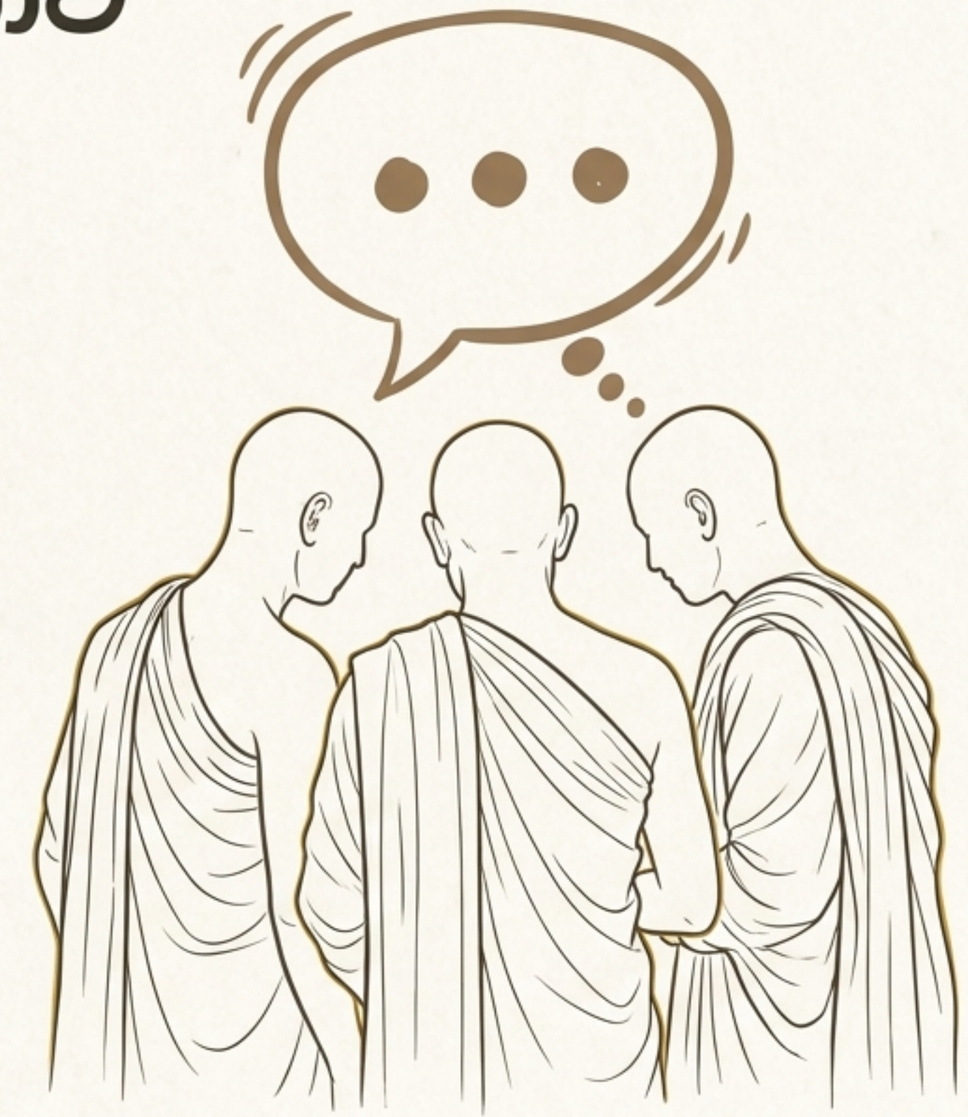

NotebookLM

අර්ථ විවරණයක් සොයා යෑම

“භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සංක්ෂේපයෙන් වදාළ මේ ධර්මයේ විස්තරාර්ථය දේශනා කළ හැක්කේ කාටද?” යි භික්ෂූහු කතිකා කර ගත්හ.

ශාස්තෘන් වහන්සේ විසින්ම ප්‍රඥාවන්යෙකු ලෙස වර්ණනා කරන ලද, ආයුෂ්මත් මහාකච්චානයන් වහන්සේ වෙත ගොස් මෙහි අරුත විමසීමට ඔවුහු තීරණය කළහ.

NotebookLM

සංඥානන දාමයේ ආරම්භය: සිතුවිල්ලක් හටගන්නා ආකාරය

සිතුවිල්ලක් හටගන්නා ආකාරය

ඇස සහ රූපය

චක්ඛු විඤ්ඤාණය
(ඇසෙහි විඤ්ඤාණය)

ස්පර්ශය
(තුනේ එකතුව)

වේදනාව
(විඳීම)

සංඥානනය
(හඳුනාගැනීම)

විතර්කය
(ඒ පිළිබඳ සිතීම)

NotebookLM

පපඤ්ච-සඤ්ඤා-සංඛා: කෙලෙස් සහිත කල්පනාවලින් යටවීම

“විතර්ක කරන්නේ යමක් ද, ඒ ගැන තමයි කෙලෙස් උපදින විදිහට කල්පනා කරන්නෙ (පපඤ්චය). එය මුල් කරගෙනයි, අතීත, අනාගත, වර්තමානයට අයත් රූප පිළිබඳව **කෙලෙස් සහිත කල්පනා සහ විපරීත සඤ්ඤා** පුරුෂයාව යටකර දමන්නේ.”

මෙම ක්‍රියාවලිය ඉන්ද්‍රියන් හය හරහාම සිදුවේ

මහාකච්චානයන් වහන්සේ පැහැදිලි කළේ මෙම සංජානන ක්‍රියාවලිය, එනම් ස්පර්ශය, වේදනාව, සංජානනය, විතර්කය සහ පඤ්චය දක්වා දිවෙන දාමය, අපගේ සියලු ඉන්ද්‍රිය දොරටු සඳහා පොදු බවයි.

ඇස (චක්ඛු)

කන (සෝත)

නාසය (ඝාන)

දිව (ජිව්හා)

කය (කාය)

මනස (මනෝ)

NotebookLM

නිරෝධය: දාමය බිඳ දැමීම

“ එමෙන්ම, ඇසක් නැත්නම්, රූපත් නැත්නම්, ඇසේ විඤ්ඤාණයකුත් නැත්නම්, ස්පර්ශයක් පැනවීමට හේතුවක් නැත. ස්පර්ශය නැති තැන වේදනාවක් නැත... වේදනාව නැති තැන සංඥානනයක් නැත... සංඥානනය නැති තැන විතර්කයක් නැත...
විතර්කය නැති තැන, කෙලෙස් සහිත කල්පනා (පපඤ්චය) හටගැනීමක් සිදු නොවේ.”

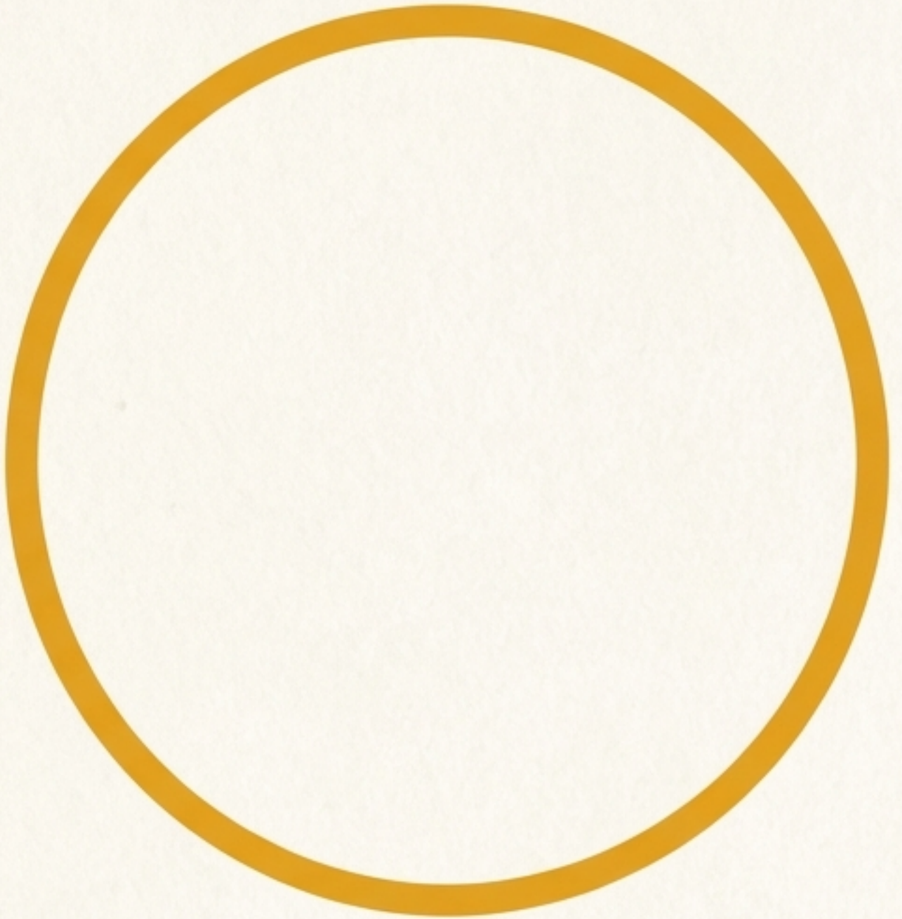

NotebookLM

ශාස්තෘන් වහන්සේගේ තහවුරු කිරීම

භික්ෂූන් වහන්සේලා නැවත භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත පැමිණ මහාකච්චානයන් වහන්සේගේ විස්තර කිරීම සැළ කළහ.

> “පින්වත් මහණෙනි, මහාකච්චානයන් මහා ප්‍රඥාවන්තයෙක්. ඔබ ඔය කාරණය මගෙන් ඇසුවා නම්, මම පිළිතුරු දෙන්නෙත් ඔය විදිහටම තමයි. ඒක තමයි ඒ ධර්මයේ අර්ථය. ඒ නිසා ඔය විදිහටම මතක තියාගන්න.”

NotebookLM

මධුපිණ්ඩික උපමාව

ආනන්ද හිමියන් මෙසේ පැවසූහ:
“ස්වාමීනී, මෙය බඩගින්නෙන් පෙළෙන කෙනෙකුට මී වදයක් ලැබුණා වැනිය.
ඔහු එහි කොයි පැත්තකින් රස වින්දත් ලැටෙන්නේ මිහිරි රසයකි.
එලෙසම, නුවණැති භික්ෂුවක් මේ ධර්ම යේ අර්ථය කොයි පැත්තෙන් විමසා බැලුවත්, ඔහුට ලැබෙන්නේ සතුට සහ චිත්ත ප්‍රසාදයයි.”

NotebookLM

දේශනාවේ හරය

1. ගැටුම හටගන්නේ බාහිර ලෝකයෙන් නොව, ඉන්ද්‍රිය ස්පර්ශය මුල්කරගෙන සිත තුළ හටගන්නා මානසික ප්‍රසාරණයෙනි (පපඤ්ච).

2. මෙම ක්‍රියාවලිය ඇතිවන සැණින් ප්‍රඥාවෙන් දැකීම සහ එහි නොඇලී සිටීම, වාද-විවාද සහ දුකින් මිදීමේ මගයි.

3. මේ නිසා මෙම ධර්ම දේශනාව “මධුපිණ්ඩික දෙසුම” හෙවත් මී පිඩක් සේ මිහිරි දෙසුම ලෙස සිහි තබාගත යුතුය.

NotebookLM

විමසන්න

NotebookLM